

Utbildningsdepartementet
Universitets- och högskoleenheten
103 33 Stockholm
u.registrator@regeringskansliet.se

Möjlighet för universitet och högskolor att ställa krav på lämplighet som särskild behörighet för antagning till lärarutbildning

U2020/03981

Mittuniversitetet har anmodats att yttra sig över rubricerad utredning och avger följande yttrande.

Syftet med förslaget är, enligt den kortfattade promemorian, att genom särskilda antagningsprov förbättra kvaliteten på lärarutbildningarna och minska andelen studenter som avslutar sin utbildning i förtid. Förslaget innebär förändringar i högskoleförordningen (1993:100), kapitel 7, paragraf 8 och 9, och förändringarna föreslås träda i kraft den 30 november. Det är angeläget, nämner man i de avslutande avsnitten av promemorian, att förändringarna kommer till stånd så snart som möjligt för att därigenom ge lärosätena gott om tid att förbereda införandet av den särskilda behörigheten.

Förslaget är en del av januariöverenskommelsen, punkt 56, där det bland annat slås fast att antagningskraven till lärarutbildningen ska höjas. Att lämplighetsprov är ett sätt att skärpa kraven och höja kvaliteten kan knappast betvivlas, men att dessa höjda krav skulle öka utbildningarnas attraktivitet är mer tveksamt. Bristen på behöriga lärare anges som ett av skälen för förslaget, liksom den av regeringen förda skolpolitik som syftar att öka kunskapsresultat och likvärdighet i skolan. Här finns det anledning att påpeka att det förekommer regionala skillnader som påverkar lärosätenas uppdrag gällande lärarutbildning. För Mittuniversitetets del handlar det dels om breddad rekrytering i en region där övergången till högre utbildning bland elever är särskilt låg, samtidigt som många kommuner i glesbygden har mycket stora problem att rekrytera behöriga lärare. Den utvärdering som UHR genomfört av den försöksverksamhet som pågått vid några lärosäten ger också vid handen att risk föreligger för att vissa grupper missgynnas vid lämplighetsbedömning (s. 12).

Trots förslagets oomtvistligt goda intentioner vilar det således knappast på en grund av forskning och beprövad erfarenhet, utan snarare på en rad hypotetiska antaganden som ännu inte prövats. Det är naturligtvis inte skäl till varför de inte ska prövas, endast grund för medvetenhet om att det föreligger en rad osäkerhetsfaktorer som kan påverka

Kontakt

Telefon +46 (0)10 142 80 00
Web www.miun.se

Campus

Sundsvall Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall
Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund

resultatet av förslaget. Som förslaget är skrivet relativiseras de förväntade resultaten genom dessa faktorer. Det gäller inte endast svårbedömda samband mellan höjda krav och attraktivitet, utan också den relativitet som skrivs fram i själva genomförandet: lärosätena har möjlighet att själva besluta om de vill införa det särskilda antagningsförfarandet; lärosätena har möjlighet att utarbeta sina helt egna lämplighetsprov. Väsentligt här är, vilket också promorian understryker, att det sker kontunerliga uppföljningar och jämförande utvärderingar av skilda metoder att pröva lämplighet.

Mittuniversitetet ser positivt på intentionen att införa särskilda krav på lämplighet vid antagning till lärarutbildningarna. Det är emellertid väsentligt vid implanteringen att lärosäten, till exempel genom Lärarutbildningskonventet, samarbetar med varandra när det gäller konstruktion och uppföljning av lämplighetsprov. Det är också nödvändigt att lärosätena gör en tydlig satsning på att utveckla samarbeten omkring dessa prov. I det fallet kan det behövas någon form av nätverk där också representanter för lärosätenas examensenheter ingår. Det nämns i den föreliggande promemorian att reformen kan innebära en besparing för lärosätena eftersom genomströmningen förväntas bli bättre, men i slutet (avsnitt 7.2) påpekar man också att utarbetandet och genomförandet av lämplighetsprov kommer att kräva resurser. Även om det skulle visa sig vara fallet, att kostnader för genomförande och administration av lämplighetsprov på sikt kan täckas av förväntade intäkter på grund av ökad genomströmning, kommer genomförandet att initialt kräva resurser. I förlängningen torde det dessutom vara önskvärt att det utarbeta nationella lämplighetsprov för att säkerställa uppföljning och likvärdighet i bedömning.

Föredragande och beslut

Beslut i detta ärende har fattats av prorektor Håkan Wiklund efter föredragning av vicedekan Peter Degerman. Närvarande vid den slutliga behandlingen av ärendet har förvaltningschef Lotten Glans, samordnare Anna Haeggström och studentrepresentanter Hilda Månsson och Nicklas Stenlund varit.

Håkan Wiklund
Prorektor